

Exam. Code : 213102

Subject Code : 5670

M.A. (Economics) 2nd Semester

MICROECONOMICS-II

Paper-MAE-201

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is compulsory. Rest of the **four** questions can be attempted by choosing **one** question from each of **four** Units. All questions carry equal (20 marks).

1. Answer all the questions briefly :
  - (a) What is the relationship between AR and MR under monopoly ?
  - (b) Can any monopolist bear losses ?
  - (c) Differentiate between selling costs and production costs.
  - (d) Show how profit maximizing firm will be in equilibrium where price elasticity of demand is greater than unity.
  - (e) What is Stackleberg's disequilibrium ?
  - (f) Define bilateral monopoly.
  - (g) What are discretionary profits as per Williamson ?
  - (h) What is Maximin Strategy ?
  - (i) Define externalities.
  - (j) Explain the concept of incomplete information.

2×10=20

UNIT—I

2. Explain how short run equilibrium of any firm and industry can be determined under perfect competition. 20

OR

3. Explain how Chamberlin's approach to equilibrium under monopolistic competition is different from general equilibrium? 20

UNIT—II

4. Write how Cartels help in determining equilibrium under collusive oligopoly? 20

OR

5. Write how kinked demand curve model explains price rigidity under non collusive oligopoly? 20

UNIT—III

6. Explain how Baumol's Sales Revenue maximization is an alternative to Profit maximization model? 20

OR

7. Write different types of technical progress and how it affects the factor shares in any production function? 10,10

UNIT—IV

8. Write in detail about Pigouvian measurement of Social Welfare. How it is different from the compensation principle? 15,5

OR

9. Write a detailed note on Arrow's Impossibility Theorem. 20

(Punjabi Version)

Note :—ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣ ਕੇ ਕਰੋ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰਾਬਰ ਹਨ (20 ਅੰਕ)।

1. ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਸੰਖਿਪਤ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :
- (ੳ) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਏ. ਆਰ. ਅਤੇ ਐਮ. ਆਰ. ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਕੀ ਹੈ ?
- (ਅ) ਕੀ ਕੋਈ ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਸਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- (ੲ) ਵੇਚਣ ਦੀ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਲਾਗਤ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- (ਸ) ਦਰਸਾਉ ਕਿ ਲਾਭ ਅਧਿਕਤਾ ਫਰਮ ਕਿਵੇਂ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਏਕਤਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ?
- (ਹ) ਸਟੈਕਲਬਰਗ ਦਾ ਅਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੈ ?
- (ਕ) ਦੋ ਪੱਖੀ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (ਖ) ਵਿਲਿਅਮਸਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਲਾਭ ਕੀ ਹਨ ?
- (ਗ) ਸੈਕਸੀਮਿਨ ਰਣਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ ?
- (ਘ) ਬਾਹਰੀਪਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (ਙ) ਅਧੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

2×10=20

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਦਾ ਸ਼ਾਰਟ ਰਨ ਸੰਤੁਲਨ, ਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਕਿਵੇਂ ? 20

ਜਾਂ

3. ਸੰਤੁਲਨ ਲਈ ਚੈਂਮਬਰਲਿਨ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਅਧੀਨ ਸਧਾਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 20

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਕੋਲੂਸਿਵ (Collusive) ਅਲਪਾਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਾਰਟਲਸ ਸੰਤੁਲਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਲਿਖੋ। 20

ਜਾਂ

5. ਨਾਨ-ਕੋਲੂਸਿਵ ਅਲਪਾਧਿਕਾਰ ਅਧੀਨ ਕਿੰਕਡ (Kinked) ਦਾ ਮੰਗ ਕਰਵ ਮਾਡਲ ਕੀਮਤ ਰਿਜੀਡਿਟੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਲਿਖੋ ਕਿਵੇਂ ? 20

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਬਾਉਮੋਲ (Baumol) ਦਾ ਸੇਲਜ਼ ਰੈਵੇਨਿਊ ਮੈਕਸੀਮਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ, ਲਾਭ ਮੈਕਸੀਮਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਮਾਡਲ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਹੈ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਕਿਵੇਂ ? 20

ਜਾਂ

7. ਤਕਨੀਕੀ ਤਰੱਕੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਉਤਪਾਦਨ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕਾਰਕ ਸ਼ੇਅਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ? 10,10

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸਮਾਜਿਕ ਕਲਿਆਣ ਦੇ ਪੀਗੂਵੀਅਨ (Pigouvian) ਮਾਪਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ। ਇਹ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ ? 15,5

ਜਾਂ

9. ਐਰੋ (Arrow) ਦੀ ਅਸੰਭਵ ਥਿਊਰੀ ਉਪਰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 20

Exam. Code : 213102
Subject Code : 5671

M.A. (Economics) 2nd Semester
MAE-202 : MACROECONOMICS-II

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— (1) The **first** question is compulsory. Each part of this question carries **2** marks.

(2) Attempt **one** out of **two** questions from each of the **four** units. Each question carries **20** marks.

1. (a) What do you mean by money market ?
- (b) Define fiscal policy.
- (c) What is inflation ?
- (d) What do you mean by natural rate of employment ?
- (e) Define rational expectation.
- (f) How do you explain the term business cycle ?
- (g) What do you understand by multiplier ?
- (h) What is meant by prosperity ?
- (i) Define the term balance of payments.
- (j) Define fixed exchange rate.

UNIT—1

2. State and explain the IS-LM model of general equilibrium.

OR

Discuss the effectiveness of fiscal and monetary policy in terms of the IS and LM functions.

UNIT—2

3. State and explain the structural theory of inflation.

OR

Define Phillips curve. How does the Phillips curve explain the trade off between unemployment and inflation ?

UNIT—3

4. Critically examine the Samuelson's model of trade cycles.

OR

Explain the Goodwin's model of business cycle and compare it with Hicks model.

UNIT—4

5. Explain Mundell-Fleming model under fixed and flexible exchange rates.

OR

Explain new Keynesian approach. Give its policy implications.

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :** (1) ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
(2) ਸਾਰੀ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹਨ।

1. (ੳ) ਪੈਸੇ ਬਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
(ਅ) ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
(ੲ) ਮਹਿੰਗਾਈ ਕੀ ਹੈ ?
(ਸ) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤਕ ਦਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
(ਹ) ਤਰਕਪੂਰਨ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
(ਕ) ਵਪਾਰ ਸਾਈਕਲ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ ?
(ਖ) ਮਲਟੀਪਲਾਈਅਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
(ਗ) ਸਮਰਿੱਧੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
(ਘ) ਸ਼ਬਦ ਭੁਗਤਾਨ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
(ਙ) ਨਿਰਧਾਰਤ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਸਧਾਰਨ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਆਈ ਐਸ-ਐਲ ਐਮ (IS-LM) ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਆਈ ਐਸ ਅਤੇ ਐਲ ਐਮ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-2

3. ਮਹਿੰਗਾਈ ਦੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਫਿਲਿਪਸ ਕਰਵ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਫਿਲਿਪਸ ਕਰਵ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਿਚਕਾਰ ਟਰੇਡ ਆਫ਼ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-3

4. ਵਪਾਰ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਸੈਮਯੂਲਸਨ ਮਾਡਲ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਬਿਜ਼ਨਸ ਸਾਈਕਲ ਦੇ ਗੁਡਵਿਨ (Goodwin) ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਹਿਕਸ ਦੇ ਮਾਡਲ ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-4

5. ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਤੇ ਲਚੀਲੇ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰਾਂ ਅਧੀਨ ਮੁੰਡੇਲ-ਫਲੈਮਿੰਗ (Mundell-Fleming) ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਨਵੇਂ ਕੋਨੋਸੀਅਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸਦੀ ਨੀਤੀ ਨਿਹਿਤਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸੋ।

Exam. Code : 213102

Subject Code : 5672

M.A. (Economics) 2nd Semester

QUANTITATIVE METHODS FOR ECONOMISTS-II

Paper-MAE-203

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is compulsory and attempt **one** question from each of **four** Units.

1. (i) Distinguish between correlation and regression.
- (ii) Define standard error of estimate.
- (iii) Calculate the value of $R_{1,23}$
When $r_{12} = r_{13} = r_{23} = r$.
- (iv) Define growth rate.
- (v) Explain logistic curve.
- (vi) Distinguish between deterministic and non-deterministic experiments.
- (vii) Define random variable.
- (viii) What do you mean by moment generating function ?

- (ix) Distinguish between Type-I and Type-II errors.
(x) What is stratified random sampling? $2 \times 10 = 20$

UNIT—I

2. Fit the regression equation of x_2 on x_1 and x_3 from the following data :

x_1	:	5	3	2	4	3	1	6
x_2	:	2	4	2	2	3	2	4
x_3	:	21	21	15	17	20	13	32

20

3. (a) From the following data, find out the Karl Pearson's correlation coefficient :

X :	65	66	67	67	68	69	70	72
Y :	67	68	65	68	72	72	69	71

- (b) In a correlation study the following values are obtained :

	X	Y
Mean	65	67
S.D.	2.5	3.5

Coefficient of correlation = 0.8

Find the two regression equations that are associated with the above values. 10,10

UNIT—II

4. (a) Discuss the various components of time series.
(b) Fit a straight line trend by the method of least square and estimate the values for years 1999 and 2001 :

Year :	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Value :	80	90	92	83	94	99	92	104
								10,10

5. (a) What is modified exponential curve? How is it fitted?
(b) From the following data of the population of a city in lakhs, find out the population of 1976 by parabolic curve method :

Year :	1961	1971	1981	1991
Population (in Lakhs) :	18	22	25	30
				10,10

UNIT—III

6. (a) The probability that a man will be alive for 25 years is $\frac{3}{5}$ and the probability that his wife will be alive for 25 years is $\frac{2}{3}$. Find the probability that :
(i) both will be alive
(ii) at least one will be alive.

(b) In a certain factory turning out blades, there is a small chance $1/500$ for any blade to be defective. The blades are in packets of 10. Use Poisson distribution to calculate the approximate number of packets containing no defective, one defective blade respectively in a consignment of 10,000 packets.

[Given $e^{-0.02} = 0.9802$] 10,10

7. (a) Two unbiased dice are thrown. Find the expected value of the sum of the numbers of points drawn.

(b) From the following data, calculate the first four moments about mean :

Marks :	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50
No. of students :	14	46	35	35	20
					10,10

UNIT—IV

8. Define sampling. Discuss different methods of sampling. 20

9. (a) Discuss the procedure followed in testing a hypothesis :

(b) Intelligence test on two groups of boys and girls gave the following results :

	Mean	S.D.	Number
Girls	75	15	150
Boys	70	20	250

Is there a significant difference in the mean scores obtained by boys and girls ? 10,10

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. (i) ਕੋਰਿਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਰਿਗਰੈਸ਼ਨ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- (ii) ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੀ ਮਿਆਰੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (iii) $R_{1,23}$ ਦੇ ਮਾਨ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ ਜਦੋਂ $r_{12} = r_{13} = r_{23} = r$.
- (iv) ਵਾਧਾ ਦਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (v) ਆਨੁਪਾਤਿਕ ਵਕਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- (vi) ਸੰਕਲਪਵਾਦੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਕਲਪਵਾਦੀ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- (vii) ਰੈਂਡਮ ਵੇਰੀਏਬਲ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (viii) ਮੋਮੈਂਟ ਜਨਰੇਟਿੰਗ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (ix) ਟਾਈਪ-I ਅਤੇ ਟਾਈਪ-II ਗਲਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- (x) ਸਟ੍ਰੈਟਿਫਾਈਡ ਰੈਂਡਮ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਕੀ ਹੈ ? 2×10=20

ਯੂਨਿਟ—I

2. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਡਾਟਾ ਵਿੱਚੋਂ x_1 ਅਤੇ x_3 ਉਪਰ x_2 ਦੇ ਰੀਗਰੈਸ਼ਨ ਸਮੀਕਰਨ ਨੂੰ ਫਿਟ ਕਰੋ :

x_1	: 5	3	2	4	3	1	6
x_2	: 2	4	2	2	3	2	4
x_3	: 21	21	15	17	20	13	32

20

3. (ੳ) ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਡਾਟਾ ਵਿੱਚੋਂ, ਕਾਰਲ ਪੀਅਰਸਨ ਦੇ ਸਹਿਸੰਬੰਧ ਗੁਣਾਂਕ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉ :

X : 65 66 67 67 68 69 70 72

Y : 67 68 65 68 72 72 69 71

- (ਅ) ਇੱਕ ਸਹਿਸੰਬੰਧ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ :

	X	Y
ਮੀਨ	65	67
ਐਸ.ਡੀ.	2.5	3.5

ਸਹਿਸੰਬੰਧ ਦਾ ਗੁਣਾਂਕ = 0.8

ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਯੋਜਿਤ ਦੋ ਰੀਗਰੈਸ਼ਨ ਸਮੀਕਰਣਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਾਉ।

10,10

ਯੂਨਿਟ—II

4. (ੳ) ਟਾਈਮ ਸੀਰੀਜ਼ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
(ਅ) ਲੀਸਟ ਸੁਕੇਅਰ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸਿੱਧਾ ਲਾਈਨ ਟ੍ਰੇਂਡ ਫਿਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਾਲ 1999 ਅਤੇ 2001 ਲਈ ਮਾਨਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉ :

ਸਾਲ :	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ਮਾਨ :	80	90	92	83	94	99	92	104

10,10

5. (ੳ) ਸੰਸ਼ੋਧਿਤ ਘਾਤਾਂਕ ਵਕਰ ਕੀ ਹੈ ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਫਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

- (ਅ) ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਲੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਡਾਟਾ ਵਿੱਚੋਂ 1976 ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਪਤਾ ਪੈਰਾਬੋਲਿਕ ਵਕਰ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਕਰੋ :

ਸਾਲ : 1961 1971 1981 1991

ਆਬਾਦੀ

(ਲੱਖਾਂ ਵਿੱਚ) : 18 22 25 30

10,10

ਯੂਨਿਟ—III

6. (ੳ) ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਦੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ $3/5$ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ 25 ਸਾਲ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ $2/3$ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰੋ ਕਿ :

(i) ਦੋਵੇਂ ਜੀਵਿਤ ਹੋਣਗੇ

(ii) ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਜੀਵਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

- (ਅ) ਇੱਕ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿੱਚ ਬਲੇਡ ਨੂੰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਲੇਡ ਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਾਵਨਾ $1/500$ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਬਲੇਡ 10 ਦੇ ਪੈਕਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਪਾਸਨ ਵੰਡ (Poisson distribution) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ 10,000 ਪੈਕਟਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੰਸਾਈਨਮੈਂਟ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨਾਂ ਪੈਕਟਾਂ ਦੀ ਅਨੁਮਾਨਤ ਅਧਿਕਤਮ ਸੰਖਿਆ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਖਰਾਬ ਬਲੇਡ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਬਲੇਡ ਖਰਾਬ ਹੋਵੇ।

[Given $e^{-0.02} = 0.9802$]

10,10

7. (ੳ) ਦੇ ਨਿਰਪੱਖ ਡਾਇਸਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਟਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਨੰਬਰਾਂ ਦੇ ਜੋੜ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨਤ ਮਾਨ ਦੱਸੋ।

(ਅ) ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਡਾਟਾ ਵਿੱਚੋਂ, ਮੀਨ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲੇ ਚਾਰ ਮੋਮੈਂਟਾਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ :

ਅੰਕ : 0-10 10-20 20-30 30-40 40-50

ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ

ਦੀ ਸੰਖਿਆ : 14 46 35 35 20

10,10

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 20

9. (ੳ) ਇੱਕ ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਦੇ ਪਰੀਖਣ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

(ਅ) ਮੁੰਡਿਆਂ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਗਰੁਪਾਂ ਉਪਰ ਬੁੱਧੀ ਪਰੀਖਣ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਨਤੀਜੇ ਹਨ :

	ਮੀਨ	ਐਸ.ਡੀ.	ਨੰਬਰ
ਕੁੜੀਆਂ	75	15	150
ਮੁੰਡੇ	70	20	250

ਕੀ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁੜੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੀਨ ਸਕੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਾਰਥਕ ਅੰਤਰ ਹੈ ? 10,10

Exam. Code : 213102

Subject Code : 5673

M.A. (Economics) 2nd Semester

PUBLIC FINANCE

Paper-MAEO-I

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt **five** questions in all. Question No. 1 is compulsory and attempt **one** question from each of **four** Units.

1. (i) Distinguish between public and private goods.
  - (ii) Distinguish between direct and indirect taxes.
  - (iii) Explain Horizontal equity.
  - (iv) What are the effects of public expenditure on production ?
  - (v) Define the term public expenditure.
  - (vi) Explain zero-base budgeting.
  - (vii) What do you mean by revenue deficit ?
  - (viii) Define debt trap.
  - (ix) Distinguish between fiscal and monetary policy.
  - (x) What are the functions of Finance Commission ?
- 2×10=20

UNIT—I

2. Examine the role of Public Finance in developing countries like India. 20
3. Evaluate the modern theory of incidence of taxation. 20

UNIT—II

4. Examine the growth and structure of Public Expenditure in India. 20
5. Evaluate the role of Public Expenditure for promoting economic development. 20

UNIT—III

6. Discuss the budgeting policy of Government of India since 2000-01. 20
7. Do you think that internally held public debt does not impose burden on the nationals of a country? 20

UNIT—IV

8. Critically examine the existing division of financial resources between the Centre and the States in India. 20
9. Examine the interdependence of monetary and fiscal policies. 20

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ : ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।
1. (i) ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿਜੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
(ii) ਸਿੱਧੇ ਅਤੇ ਅਸਿੱਧੇ ਟੈਕਸਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
(iii) ਹੋਰੀਜ਼ੋਂਟਲ ਇਕੁਇਟੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
(iv) ਉਤਪਾਦਨ ਉਪਰ ਜਨਤਕ ਖਰਚੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹਨ ?
(v) ਸ਼ਬਦ ਜਨਤਕ ਖਰਚੇ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
(vi) ਜ਼ੀਰੋ ਬੇਸ ਬਜਟਿੰਗ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
(vii) ਮੁਦਰਾ ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
(viii) ਕਰਜਾ ਜਾਲ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
(ix) ਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਮੁਦਰਾ ਨੀਤੀ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
(x) ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਜ ਹਨ ? $2 \times 10 = 20$

ਯੂਨਿਟ—I

2. ਭਾਰਤ ਵਰਗੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਵਿੱਤ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। 20
3. ਕਰਾਧਾਨ ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 20

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਖਰਚੇ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਢਾਂਚੇ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। 20
5. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪ੍ਰਮੋਸ਼ਨ ਲਈ ਜਨਤਕ ਖਰਚੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ। 20

ਯੂਨਿਟ-III

6. 2000-01 ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਜਟ ਨੀਤੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 20
7. ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦਰੂਨੀ ਤੌਰ ਤੇ ਜਨਤਕ ਕਰਜ਼ੇ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੇ ਕੋਈ ਬੋਝ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? 20

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਿੱਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਭਾਗਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। 20
9. ਮੁਦਰਾ ਅਤੇ ਵਿੱਤੀ ਨੀਤੀਆਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। 20

Exam. Code : 213102

Subject Code : 5683

M.A. (Economics) 2nd Semester

COMPUTER APPLICATIONS FOR ECONOMISTS

Paper-MAEO-11

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—80

Note :- Question No. 1 is compulsory. Attempt any **one** question from each Unit.

1. (a) What are the limitations of computers ? 2
- (b) How a printer is different from plotter ? 2
- (c) Differentiate between positional number system and non-positional number system. 2
- (d) Convert an octal number (5435) into binary number and hexadecimal numbers. 2
- (e) Differentiate between 'save' and 'save as'. 2
- (f) What is find and replace option ? 2
- (g) What are the various formats that can be applied on numeric data in Excel ? 2
- (h) List various data types supported by C language giving the memory requirement of each. 2
- (i) Differentiate between '=' and '==' operators. 2
- (j) Differentiate between user defined functions and library functions. 2

UNIT—I

2. What do you mean by computer ? Draw a block diagram of computer and explain its various components in detail. 15
3. What do you mean by secondary storage devices ? List various secondary storage devices. Discuss the working of any one secondary storage device. 15

UNIT—II

4. What do you mean by binary number system ? Explain with suitable examples the procedure to convert a binary number with fractional part, into decimal number and hexadecimal number. 15
5. What do you mean by floating point numbers ? How are these represented in computer memory ? Discuss floating point division. Explain with an example. 15

UNIT—III

6. Briefly discuss the following features of MS Word : Importing and exporting of files, inserting page breaks and page numbers, Headers and Footers. 15
7. Explain various computational and graphics facilities of MS Excel Package. 15

UNIT—IV

8. Explain with suitable examples various looping constructs supported by C language. 15
9. Write a program to reverse a given string and check whether the given string is palindrome or not. 15

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

1. (ੳ) ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ ? 2
(ਅ) ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਟਰ ਪਲੌਟਰ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? 2
(ੲ) ਪੇਂਜੀਸ਼ਨਲ ਨੰਬਰ ਸਿਸਟਮ ਅਤੇ ਨਾਨ-ਪੇਂਜੀਸ਼ਨਲ ਨੰਬਰ ਸਿਸਟਮ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 2
(ਸ) ਇੱਕ ਔਕਟਲ ਨੰਬਰ (5435) ਨੂੰ ਬਾਈਨਰੀ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਹੈਕਸਾਡੈਸੀਮਲ ਨੰਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲੋ। 2
(ਹ) ਸੇਵ ਅਤੇ ਸੇਵ ਐਸ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 2
(ਕ) ਫਾਈਂਡ ਅਤੇ ਰੀਪਲੇਸ ਆਪਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ ? 2
(ਖ) ਐਕਸਲ ਵਿੱਚ ਨਿਊਮੈਰਿਕ ਡਾਟਾ ਉਪਰ ਕਿਹੜੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੋਰਮੈਟ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ? 2
(ਗ) ਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਡਾਟਾ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਦੀ ਮੈਮੋਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇਂਦੇ ਹੋਏ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉ। 2
(ਘ) '=' ਅਤੇ '==' ਉਪਰੇਟਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 2
(ਙ) ਯੂਜ਼ਰ ਡਿਫਾਈਂਡ ਫੰਕਸ਼ਨ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। 2

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਕੰਪਿਊਟਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਕੰਪਿਊਟਰ ਦਾ ਬਲਾਕ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

3. ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਡਿਵਾਈਸਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉ। ਕਿਸੇ
ਇੱਕ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਟੋਰੇਜ਼ ਡਿਵਾਈਸ ਦੀ ਕਾਰਜ-ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ
ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਬਾਈਨਰੀ ਨੰਬਰ ਸਿਸਟਮ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਬਾਈਨਰੀ
ਨੰਬਰ ਨੂੰ ਫਰੈਕਸ਼ਨ ਭਾਗਾਂ ਨਾਲ ਡੈਸੀਮਲ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਹੈਕਸਾਡੈਸੀਮਲ
ਨੰਬਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਨ ਦੀ ਵਿਧੀ ਉਪਯੁਕਤ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ
ਲਿਖੋ। 15
5. ਫਲੋਟਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ ਨੰਬਰ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਕੰਪਿਊਟਰ
ਮੈਮੋਰੀ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
ਫਲੋਟਿੰਗ ਪੁਆਇੰਟ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਨ
ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਐਮ. ਐਸ. ਵਰੋਡ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਪਤ
ਚਰਚਾ ਕਰੋ : ਫਾਈਲਾਂ ਦੀ ਇੰਪੋਰਟਿੰਗ ਅਤੇ ਐਕਸਪੋਰਟਿੰਗ,
ਪੇਜ ਬਰੇਕ ਅਤੇ ਪੇਜ ਨੰਬਰ ਇਨਸਰਟ ਕਰਨਾ, ਹੈਡਰਸ ਅਤੇ
ਫੁਟਰਸ। 15
7. ਐਮ. ਐਸ. ਐਕਸਲ ਪੈਕੇਜ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਯੂਟੇਸ਼ਨਲ
ਅਤੇ ਗਰਾਫਿਕਸ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੂਪਿੰਗ ਕੰਸਟਰਕਟਸ
ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਨਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 15
9. ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਰ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲਈ
ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਾਰ ਪੈਲੀਨਡਰੋਮ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ
ਲਿਖੋ। 15

Exam. Code : 213104

Subject Code : 5708

M.A. (Economics) 4th Semester

ECONOMICS OF PLANNING

Paper-MAE-401

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

SECTION—A

Note :— Attempt All the short questions. Each question carries
2 marks.

1. What is Liberalisation ?
2. Describe the term Third World.
3. What is meant by Globalisation ?
4. Describe the concept of technique.
5. Describe the term Capital Intensive Technology.
6. What is meant by Social Cost ?
7. Describe the term Shadow Prices.
8. What is meant by Natural Growth Rate according to Harrod-Domar ?
9. What do you mean by Rolling Plan ?
10. Define the term Transfer of Technology.

SECTION—B

Note :— Attempt four questions by selecting at least one question from each Unit. Each question carries 20 marks.

UNIT—I

1. Explain the objectives and rationale of Economic Planning.
2. Discuss the planning in Third World countries in the context of Globalisation and Liberalisation.

UNIT—II

1. Discuss the Sen-Dobb Thesis.
2. Describe the channels, importance and problems in international transfer of technology.

UNIT—III

1. What is Social Cost Benefit Analysis? Discuss the technique of Social Cost Benefit Analysis.
2. Discuss the meaning and methods to compute Shadow Prices.

UNIT—IV

1. Explain Mahalanobis Model of Indian Planning.
2. Discuss objectives and strategy of Indian Planning.

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਨੋਟ :— ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਕੀ ਹੈ ?
2. ਸ਼ਬਦ ਤੀਜਾ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
3. ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
4. ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
5. ਸ਼ਬਦ ਕੈਪੀਟਲ ਇੰਟੇਂਸਿਵ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
6. ਸਮਾਜਿਕ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
7. ਸ਼ਬਦ ਸੈਡੋ ਕੀਮਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
8. ਹੈਰੋਡ-ਡੋਮਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿਕ ਵਾਦਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
9. ਰੇਲਿੰਗ ਪਲਾਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
10. ਸ਼ਬਦ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦਾ ਟਰਾਂਸਫਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—ਅ

ਨੋਟ :— ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ 1 ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ—I

1. ਆਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਤਰਕ ਆਧਾਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਅਤੇ ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਤੀਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

1. ਸੇਨ-ਡੋਬ (Sen-Dobb) ਥੀਸਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਬਾਦਲੇ ਵਿੱਚ ਚੈਨਲਾਂ, ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

1. ਸਮਾਜਿਕ ਲਾਗਤ ਲਾਭ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀ ਹੈ ? ਸਮਾਜਿਕ ਲਾਗਤ ਲਾਭ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
2. ਸੈਂਡੋ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

1. ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਮਹਾਲੈਨੋਬਿਸ (Mahalanobis) ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

Exam. Code : 213104
Subject Code : 5709

M.A. (Economics) 4th Semester
INTERNATIONAL ECONOMICS-II
Paper-MAE-402

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— (1) Question No. I is compulsory.

(2) Attempt **one** out of **two** questions from each of the **four** Units (20 marks each).

I. Write short answers (each carrying 2 marks) :

- (i) Define flexible exchange rates.
- (ii) Define purchasing power parity.
- (iii) Mention components of Capital account.
- (iv) Differentiate between appreciation and revaluation of the exchange rate.
- (v) Define BREXIT.
- (vi) Define trade diversion.
- (vii) Differentiate between conditional and unconditional liquidity.
- (viii) Define Smithsonian agreement.
- (ix) Components of International liquidity.
- (x) Explain functions of UNCTAD.

20

UNIT—I

- II. Explain the process of adjustment in balance of payments under fixed and flexible exchange rate system. 20
- III. Define balance of payments. Explain the various components of balance of payments. 20

UNIT—II

- IV. Explain monetary and portfolio approach to exchange rate determination. 20
- V. How far flexible exchange rates are relevant in the context of growth and development in developing countries? 20

UNIT—III

- VI. Explain East-Asian crisis and what developing countries should do to avoid crisis. 20
- VII. Critically explain problems and prospects of forming European Union (EU). 20

UNIT—IV

- VIII. Define international liquidity. Discuss the problem of adequacy. What are the determinants of international liquidity? 6,6,8
- IX. Explain the reforms of international monetary system. 20

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :— (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ I ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
- (2) ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ (20 ਅੰਕ ਹਰੇਕ ਦੇ)।

- I. ਸੰਖਿਪਤ ਉੱਤਰ ਦਿਉ (ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ) :
- (i) ਲਚਕਦਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (ii) ਖਰੀਦਣ ਸ਼ਕਤੀ ਸਮਾਨਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (iii) ਕੈਪੀਟਲ ਅਕਾਊਂਟ ਦੇ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- (iv) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਬੰਧ ਅਤੇ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- (v) ਬ੍ਰੈਕਸਿਟ (BREXIT) ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (vi) ਵਪਾਰ ਪਰਾਵਰਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (vii) ਕੰਡੀਸ਼ਨਲ ਅਤੇ ਅਨ-ਕੰਡੀਸ਼ਨਲ ਤਰਲਤਾ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- (viii) ਸਮਿਥਸੋਨੀਅਨ (Smithsonian) ਕਰਾਰ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (ix) ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਰਲਤਾ ਦੇ ਭਾਗ।
- (x) ਯੂ. ਐਨ. ਸੀ. ਟੀ. ਏ. ਡੀ. (UNCTAD) ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 20

ਯੂਨਿਟ—I

- II. ਫਿਕਸਡ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਅਧੀਨ ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਬਕਾਏ ਵਿੱਚ ਸਮਾਯੋਜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
20
- III. ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਬਕਾਏ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਭੁਗਤਾਨ ਦੇ ਬਕਾਏ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਭਾਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
20

ਯੂਨਿਟ—II

- IV. ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਨਿਰਧਾਰਨ ਦੀ ਮੌਦਰਿਕ ਅਤੇ ਪੌਰਟਫੋਲਿਓ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
20
- V. ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਲਚਕਦਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਸੰਗਕ ਹੈ ?
20

ਯੂਨਿਟ—III

- VI. ਈਸਟ-ਏਸ਼ੀਅਨ ਸੰਕਟਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸੰਕਟਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?
20
- VII. ਯੂਰੋਪੀਅਨ ਯੂਨੀਅਨ (EU) ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
20

ਯੂਨਿਟ—IV

- VIII. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਰਲਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਪਰਿਆਪਤਤਾ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਤਰਲਤਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਕ ਕੀ ਹਨ ?
6,6,8
- IX. ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੌਦਰਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
20

Exam. Code : 213104
Subject Code : 5710

M.A. (Economics) 4th Semester

PUNJAB ECONOMY

Paper-MAE-403

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—100

Note :— (1) Attempt **five** questions in all by selecting **one** question from each of **four** Units and Q. No. 1 is compulsory.

(2) Each question carries **20** marks.

1. **Compulsory Question :**

- (i) Factors responsible for stagnant or declining yield rates of major crops in Punjab.
- (ii) Role of non-farm sector in generating employment in the State.
- (iii) How can the quality of human resources be improved keeping in pace with development needs ?
- (iv) Role of State as facilitator of industrial development.
- (v) Industrial potential of the State.
- (vi) 'Most Favoured Nation' clause of WTO.
- (vii) Role of GST in improving Centre-State financial relations.
- (viii) What is debt servicing and how it effects the development of the State economy ?
- (ix) Define Cash Benefit Transfer (DBT) to reach the targeted poor.
- (x) Importance of public investment in economic development.

UNIT—I

2. Examine the relationship between structural changes and economic development in relation to state domestic product of Punjab Economy.
3. Critically evaluate power sector reforms in Punjab and discuss how harmful/beneficial is power subsidy to farmers ?

UNIT—II

4. The sheen of green revolution has faded away. Do you agree ? Suggest measures to revive Punjab agriculture.
5. What role contract farming can play in diversification of Punjab economy ? Discuss reasons for its poor performance in Punjab.

UNIT—III

6. How important is the role of State in industrial development ? Give reasons for industrial backwardness of Punjab.
7. Two important industries which could gain from WTO regime are listed as textiles and leather goods. How Punjab can cash in this advantage ?

UNIT—IV

8. The fiscal position of the government is not conducive for any development capital expenditure. Do you agree ? Give suggestion for its revitalization.
9. Critically evaluate the recommendations of the 14th Finance Commission in relation to Centre-State financial relations.

(Punjabi Version)

- ਨੋਟ :— (1) ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਸਾਰੀਆਂ ਚਾਰ ਯੂਨਿਟਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁਣੋ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।
- (2) ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 20 ਅੰਕ ਹਨ।

1. ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- (i) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਉਤਪਾਦਨ ਦਰਾਂ ਦੇ ਗਤੀਹੀਨ ਜਾਂ ਘਟਣਯੋਗ ਹੋਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰ ਕਾਰਕ।
- (ii) ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਫਲਨ ਵਿੱਚ ਨਾਨ-ਫਾਰਮ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।
- (iii) ਵਿਕਾਸ ਜਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਨਵ ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਕਿਵੇਂ ਸੁਧਾਰੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ?
- (iv) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਫੈਸੀਲੀਟੇਟਰ ਵਜੋਂ ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।
- (v) ਰਾਜ ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਸੰਭਾਵਨਾ।
- (vi) ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦੀ 'ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦੀਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰ' ਧਾਰਾ।
- (vii) ਕੇਂਦਰ-ਰਾਜ ਵਿੱਤੀ ਸੰਬੰਧ ਸੁਧਾਰ ਵਿੱਚ ਜੀ. ਐਸ. ਟੀ. (GST) ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।
- (viii) ਕਰਜ ਸਰਵਿਸਿੰਗ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ?
- (ix) ਲਕਸ਼ਿਤ ਗਰੀਬਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਲਾਗਤ ਲਾਭ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ (ਡੀਬੀਟੀ) ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- (x) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਮਹੱਤਵ।

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਪੰਜਾਬ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਰਾਜ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਢਾਂਚਾਗਤ ਬਦਲਾਅ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ।
3. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਖੇਤਰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਬਸਿਡੀ ਕਿੰਨੀ ਨੁਕਸਾਨਦਾਇਕ/ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਹਰੇ ਇਨਕਲਾਬ ਦੀ ਚਮਕ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ? ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਪੁਨਰਜੀਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਾਅ ਸੁਝਾਉ।
5. ਪੰਜਾਬ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੈਕਟ ਫਾਰਮਿੰਗ ਨੇ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਖਰਾਬ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਕਾਰਨਾਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਿਛੜੇਪਨ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।
7. ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਉਦਯੋਗ ਜੋ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨਕਾਲ ਤੋਂ ਲਾਭ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਟੈਕਸਟਾਈਲ ਅਤੇ ਲੈਦਰ ਸਮਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੂਚੀਬੱਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ? ਪੰਜਾਬ ਇਸ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਕਾਸ ਕੈਪੀਟਲ ਖਰਚ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਥਿਤੀ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ? ਇਸ ਦੇ ਪੁਨਰਜੀਵੀਕਰਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਉ।
9. ਕੇਂਦਰ-ਰਾਜ ਵਿੱਤੀ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 14ਵੇਂ ਵਿੱਤ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

Exam. Code : 213104

Subject Code : 5720

M.A. (Economics) 4th Semester
ECONOMICS OF PUBLIC ENTERPRISES
Paper-MAEO-10

Time Allowed—3 Hours]

[Maximum Marks—100

Note :— Attempt **five** questions in all including Question No. 1 which is compulsory and selecting **one** question from each Unit. Marks of each question are given in brackets.

1. Write shorts on all **ten** sub-parts :
    - (i) Distinguish between public and private sector.
    - (ii) Cost-Benefit analysis..
    - (iii) Social rate of discount.
    - (iv) Meaning of Personal Management.
    - (v) Shadow Pricing.
    - (vi) Efficiency in Public enterprises.
    - (vii) Special committees in Public enterprises.
    - (viii) Bureau of Public enterprises.
    - (ix) Need of accountability of Public enterprises.
    - (x) Importance of Public sector steel industry in India.
- (20)

UNIT—I

2. Discuss the role of Public enterprises in Economic Development. Explain the objectives and growth pattern of Public sector in India. (10,10)
3. Explain in detail the practical approaches in project selection in a Public Sector. (20)

UNIT—II

4. Write a detailed note on Organizational Pattern in Public enterprises. (20)
5. Why Financial Management is important in Public enterprises? How Financial Management is done in a Public enterprise? (20)

UNIT—III

6. Why is it important to evaluate the performance in Public enterprises? How the performance of a public enterprise is evaluated? Explain in detail. (20)
7. Critically discuss the pricing policy of a Public enterprise. (20)

UNIT—IV

8. Write a detailed note on the auditing of Public enterprises. (20)
9. Discuss the case of Indian Public Sector steel industry from the perspective of its pricing and management. (20)

(Punjabi Version)

ਨੋਟ :— ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਕ ਬਰੈਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

1. ਸਾਰੇ ਦਸ ਉਪ-ਭਾਗਾਂ ਤੇ ਸੰਖਿਪਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
  - (i) ਜਨਤਕ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
  - (ii) ਲਾਗਤ-ਲਾਭ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ।
  - (iii) ਫੂਟ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਦਰ।
  - (iv) ਨਿੱਜੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦਾ ਅਰਥ।
  - (v) ਸ਼ੈਡੋ ਪ੍ਰਾਈਸਿੰਗ।
  - (vi) ਜਨਤਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ।
  - (vii) ਜਨਤਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਮੇਟੀਆਂ।
  - (viii) ਜਨਤਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਬਿਓਰਾ।
  - (ix) ਜਨਤਕ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੀ ਲੋੜ।
  - (x) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਸਟੀਲ ਉਦਯੋਗ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ। (20)

ਯੂਨਿਟ—I

2. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ-ਉਦਮਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਉਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ-ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਵਾਧਾ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (10,10)
3. ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵਿਹਾਰਕ ਪਹੁੰਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਚੋਣ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (20)

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਜਨਤਕ ਉਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਗਠਨਾਤਮਕ ਪੈਟਰਨ ਉਪਰ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। (20)
5. ਜਨਤਕ ਉਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ? ਜਨਤਕ ਉਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? (20)

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਜਨਤਕ ਉਦਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ? ਜਨਤਕ ਉਦਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (20)
7. ਜਨਤਕ ਉਦਮਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਸਿੰਗ ਨੀਤੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (20)

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਜਨਤਕ ਉਦਮਾਂ ਦੀ ਆਡਿਟਿੰਗ ਤੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। (20)
9. ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਸਟੀਲ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੇ ਪਰੀਖੇ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (20)